

Naročnina za Jugoslavijo:
 enoletno 180 din, za 1/2 leta
 90 din, za 1/4 leta 45 din,
 mesečno 15 din; za ino-
 zemstvo: 210 din. — Pla-
 ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo
 je v Ljubljani v Gregorči-
 čevi ulici 23. — Rokopisov
 ne vračamo. — Račun pri
 poš. hranilnici v Ljubljani
 št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek,
 sredo in petek

Ljubljana, petek 15. januarja 1937

Cena posamezni številki din 150

Preslabo doti- rana Slovenija

Od leta 1918. do konca l. 1935. se je zgradilo v Jugoslaviji 1.310 kilometrov novih železnic. Od teh se je zgradilo na ozemlju beograjske železnice 856 km, zagrebske 233, sarajevske 120, ljubljanske 60 in subotške 41 km. Od novih železnic odpade torej na beograjsko direkcijsko 48,1 odstotka, zagrebsko 12 odstotkov, sarajevsko 8,9 odstotka in ljubljansko 5,5 odstotka. Pred vojno se je zgradilo v Sloveniji povprečno na leto 20 km novih železnic, po vojni pa celi 3 kilometri.

Pa pogledimo še druge številke! Vseh potnikov na jugoslovanskih železnicah je bilo v l. 1935. 38,1 milijona. Od teh odpade: na ljubljansko direkcijsko 10,0, na zagrebsko 9,4, na beograjsko 7,7, na subotško 6,8 in na sarajevsko 4,2 milijona potnikov. Torej glede potnikov je ljubljanska direkcijska na 1. mestu.

Ne pa tudi glede uslužbencev, kakor kažejo naslednje številke: Od vseh 59.167 jugoslovanskih železniških uslužbencev jih je bilo l. 1935. nameščenih na območju beograjske direkcijske 16.385, zagrebske 14.792, sarajevske 9956 in ljubljanske 9.382. Glede števila nameščenecv je bila torej beograjska prva, ljubljanska pa zadnja. Zato je prišlo na 1 uslužbenca v ljubljanski direkcijski 1076, v zagrebski 640, v beograjski 471 in v sarajevski 430 potnikov. — Največ dela so torej morali opraviti železničarji v ljubljanski direkcijski, najmanj pa v beograjski in sarajevski.

Seveda ni tudi pri dohodkih slaba drugačna.

Dohodki državnih železnic so znašali v l. 1935. v ljubljanski direkcijski (1146 km železnice) 406,3 milijona din, to je na km 355.009; v zagrebski direkcijski (2.209 km proge) 503 milijone ali na kilometer 227.700 din, v beograjski (2644 kilometrov) 483,7 milijona din ali na km 183.400, v subotški (1880 kilometrov) 367,6 milijona din ali 193.700 din na 1 km in v sarajevski (1.466 km) 174,1 milijona din ali 111.300 din na km. Relativno največje dohodke je imela torej železnica od železnic v Sloveniji in celo absolutno več ko v direkcijskih, ki imajo mnogo več prog ko Slovenija. Tako ima sarajevska direkcijska za 320 km več proge, a je imela 232,2 milijona din manj dohodkov ko ljubljanska direkcijska.

Ali je treba k tem številkam še dostavljati posebne pripombe o preslabo dotirani Sloveniji?

A ni samo pri železnici tako, tudi pri pošti se vidi, da je Slovenija preslabo dotirana. Pisali smo že enkrat, da pride v Ljubljani odano pismo naslovniku v Zagreb prej v roku ko onemu v Ljubljani. Zakaj? Ker je v Ljubljani premarlo pismo in ker so zaman vse zahteve ljubljanske poštne direkcije, da se v proračunu postavka za pismošče povisa.

V zadnjem času so začeli zastajati tudi poštni paketi, oddani v Sloveniji za Bosno, Vojvodino in Srbijo, ker ni bilo mogoče odpraviti teh paketov z direktnimi ambulantnimi poštami v Slav. Brod, oziroma Vinkovce. Posebno so zaradi tega trpela podjetja na Stajerskem, ker se ti paketi prekladajo v Zagreb, a so tu zaradi pomanjkanja direktnih ambulantnih pošt zastali za en in tudi za dva

dni. Ta nedostatek se je skušal na intervencijo ljubljanske zbornice odpraviti s tem, da bi se poštni paketi v posebnem tovornem vagonu s poštnim spremljevalcem odpravljali preko Vinkovcev, a se ta predlog ni mogel izvesti, ker poštno ravnateljstvo v Ljubljani nima dovolj osebja za spremstvo tega vagona. Pošta Ljubljana 2, kateri so podrejene iz Ljubljane

izhajajoče ambulantne pošte, ima namreč samo 71 sistemiziranih mest, od teh 71 nameščenecv pa je 6 težko bolnih starejših uslužbencev, ki za ambulantno službo niso več sposobni. En uslužbenec je umrl že v avgustu, toda še sedaj ni bil dodeljen njegov naslednik, 3 nameščenecv so se morali zaradi silno nujne službene potrebe dodeliti drugim poštam, ker

povsod primanjkuje nameščenecv. Manjka torej 10 nameščenecv, nobenih rezervnih moči pa ni in zato paketi zastajajo in zato trpi vse slovensko gospodarstvo, pa čeprav plačuje tako velike poštne pristojbine. In seveda trpi tudi pošta sama, ker bi bil promet neprimerno večji, če bi se paketi v redu dostavljali.

Združenje trgovcev v Ljubljani

ima 56. redno letno skupščino v petek, dne 29. januarja 1937 ob 7. uri zvečer v veliki dvorani Trgovskega doma, Gregorčičeva ulica 27.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Računski zaključek za l. 1936.
4. Poročilo nadzornega odbora.
5. Proračun za leto 1937.
6. Volitev: a) predsednika, b) podpredsednika, c) uprave in namestnikov, d) nadzornega odbora, d) častnega odbora, e) delegatov v Zvezo trgovskih združenj.
7. Samostojni predlogi.
8. Slučajnosti.

Če ob 7. uri zvečer ne bo navzočnih zadostno število članov, se bo sklepalo o predmetih dnevnega reda eno uro kasneje, to je točno ob 8. uri zvečer.

Ker ob 7. uri ni pričakovati zadostne udeležbe, se odpravi skupščina točno ob 8. uri zvečer.

Samostojni predlogi se morajo vložiti pri upravi najkasneje 3 dni pred skupščino.

Sklepni račun za leto 1936 in proračun za leto 1937 sta med uradnimi urami vsakemu članu v času od 15. do 29. t. m. v pisarni Združenja na vpogled.

Uprava.

odvračajo vse angleške turiste. Kako silen greh je, da se danes nimamo avtomobilske ceste od Jesenice do Sušaka!

Ko pridejo angleški turisti v naše kraje, so nezadovoljni, ker ni pri nas osebja, ki bi znalo Angležem tako postreči, kakor so oni vajeni. Kdaj bomo že začeli mesto dragih in brezplodnih reprezentanc in komisij pošiljati v tujino naše ljudi, da se ti tam nekaj nauče?

Vsi naši turistični prospekti so brez cene, pravi nadalje crkveniški hotelir. Mali vodniki po Jugoslaviji bi morali biti ti prospekti, v resnici pa niso drugo ko več ali manj posrečena zbirka razglednic.

In zaradi vseh teh nedostatkov organizacije našega tujkega prometa ne prihajajo bogati angleški turisti v našo zemljo, temveč smo srečni, kadar imamo tujce, ki hodijo k nam na počitnice zato, da dobro živijo in da manj zapravijo, kakor pa bi zapravili doma.

Nikdar ne bomo dosegli pravega tujkega prometa, če bomo samo sebe varali z lepimi statistikami. Še manj ga bomo dosegli, če ne bomo skrbeli za dober dohod v naša letovišča in če ne bomo v njih zgradili res dobre hotele. Avtomobilska cesta z Jesenice skozi Ljubljano do Sušaka in od tam skozi Hrvaško Primorje, Dalmacijo in do Dubrovnika — je prvi pogoj. Drugi pa železniška zveza Slovenije z morjem. In potem bodo pričeli hoditi milijoni v državo.

Lepo socialno pojmovanje KID

Zadnja številka »Tovarniškega vestnika Kranjske ind. družbe« objavlja na uvodnem mestu poziv družbe:

Povišajmo pokojninsko zavarovanje sodelavcev KID za 25 odst.! — V ta namen bi KID prispevala letno din 440.000, vsi zaposlovanci pa din 220.000. Obenem objavlja KID celoten pravilnik za to

Pozor trgovcem, ki uvažajo tuje blago po pošti

Trgovci nam piše:

Pred leti smo videli v Ljubljani film: Gospod, ki dobiva klofute! V nekako takšnem položaju smo danes trgovci. Sem že v letih ter najbrže ne bom dočakal, da se bodo izdali takšni predpisi, ki bi jih mi kakor tudi pristojne oblasti pravilno tolmačile in razumele. Toda k stvari:

Po časopisju smo bili obveščeni, da morajo biti carinskim paketom priloženi originalni računi, sicer se blago ne bo carinilo, temveč vrnilo pošiljateljju. Dobro! Vzeli smo to na znanje.

Vendar pa moram pripomniti: Mnenje združenja, da moramo mi obvestiti o tem naše dobavitelje, ni pravilno. Dolžnost našega ministrstva je, da ono obvesti tuja poslanstva ali tuje trg. zbornice in potem bodo že te same obvestile svoje člane.

Danes se mi je dostavila pošiljka iz Češke.

Račun je bil pravilno priložen pošiljki, kljub temu pa je carinarnica zaračunala kot osnovno za davek petkratno carino kot vrednost blaga in sem na ta način plačal skoraj din 60 — več davka, kakor bi smel ta po pravici znašati.

Ko sem se na carini zaradi tega osebno informiral, se mi je povedalo naslednje: Predpis, menda finančnega ministrstva, da morajo biti vsaki pošiljki priloženi originalni računi, je stvar dotičnega ministrstva ter nima nikakega vpliva na zaračunavanje prometnega davka. V tem primeru je petkratna carina znašala več kakor vrednost blaga plus carina ter se je zato vzela ta petkratna vsota za podlago, od katere se plača prometni davek. Povedali so mi tudi, da se bo vedno tako računalo.

Torej zopet nekaj, kar so prakticirali že prej, to je v primerih, ko trgovec ni predložil računa in zato seveda tudi financa ni imela druge baze za zaračunavanje davka. Toda sedaj mora biti pri vsaki pošiljki račun, kljub temu se pa računa davek ali po enem ali po drugem primeru. Ali se upošteva vrednost fakture, to je blaga plus carina in se od te skupne vsote računa davek ali se pa vzame za podlago 5kratna carina in se od tako dobljene vsote šele računa davek. Carinarnica ima torej izbire, da vzame oni primer, ki ji bolj kaže.

Kako pa je ta stvar v praksi? Kakšna logika je to, če bomo morali plačevati davek od povišanih vsot, katerih pri računu nikdar plačali ne bomo! Kako izgleda ta stvar, če n. pr. drugi trgovec slučajno naroči isto blago v večji množini in dobi to blago po železnici.

V tem primeru se itak tuja valuta preračuna na dinarje ter bo

torej ta trgovec pri takem sistemu kar pri davku zasužil po par sto dinarjev!

Še večja zmeda bo nastala pri drugih predmetih, zlasti pri onih, ki plačujejo nerazumno visoko carino. N. pr. železni predmeti. So pa to predmeti, ki se jih vsak dan potrebuje. Naj navedem primer iz prakse: Pošiljka vredna din 900 —, plača carine din 400 —. Torej je vrednost blaga din 1300 —. Od te vsote znaša prometni davek 11,2% t. j. din 145,60. Petkratna vsota carine bi znašala v tem primeru din 2000 —, in tako bi carinarnica zaračunala prometni davek od te vsote, to je na din 224 —. Kako naj se to uredi? Manjši trgovec vendar ne more take pošiljke v teži 10 ali 15 kg naročevati po železnici, ker so stroški posrednika in druge takse previsoke. Poleg tega bi dobil blago po železnici večinoma prepozno. Kaj pa, če bi na ta način znašala carina tudi več kakor je vredno vse blago?

Gre torej za stvar, ki jo je treba čim prej razčistiti. Žalostno je, da

o takem postopanju ni nihče obveščen, ne združenje, ne zbornica, še manj pa seveda mi trgovci davkoplačevalci. To vse pokaže šele praksa.

Pri tej priliki moram tudi omeniti, da novi predpisi glede luksuznega davka razburjajo inozemske dobavitelje. Sicer so bili obveščeni uradi uradno, ali vse te naredbe so kakor običajno tako nejasne, da se niti advokati ne spoznajo v teh novih predpisih. Naši ljudje si menda domišljujejo, da smo bog ve kako brihtni, da kar vse uganemo. Zaradi takšnega in podobnega postopanja moramo pa vsak dan konstatirati, kako tuji takšne naše ukrepe zelo skeptično presojajo ter nas pomilujejo.

Kakor k vsaki naredbi, pričakujemo seveda tudi tu pojasnila. Kajti če ostane pri taki praksi, nekatere predmete sploh ne bomo mogli več uvažati, ker blago ne prenese poleg previsoke carine še nelogično in neupravičeno povišanje prometnega davka.

Najboljših turistov ne znamo privabiti

Zadnjič smo opisali, kako vsa naša statistična služba o tujskem prometu ni dosti več ko slepilo za oči. Kje je še na svetu statistika, ki na podlagi števila domačih gostov sklepa o uspešnosti tujkega prometa. Če pride uradnik službeno na Bled in tam prenoči, pa zapiše naša statistika enega gosta in eno nočino več. Uradnik pa je potoval na državne stroške. Kljub temu pa potem še sklepamo, koliko dohodkov imamo od tujkega prometa. Posledica vsega tega je, da nam statistika govori o desetinah milijonov čistega dobička od tujkega prometa, v praksi pa nikjer od teh milijonov ni ne duha ne sluha in hotelirski dolgovi ostajajo nezmanjšani.

Zato treba našo statistično službo docela izpremeniti, da bo spodbuda za zboljšanje tujkega prometa. A ne samo statistično službo, vso organizacijo naše tujke propagande je treba docela izpremeniti, ker je danes popolnoma udeležena svoji nalogi.

To žalostno resnico potrjuje stodoletno neki hotelski strokovnjak iz Crkvenice, ki se je te dni vrnil iz Anglije. Kakor znano, so Angleži najboljši turisti in dežela, ki zna privabiti Angleže, more tudi govoriti o milijonih dobička iz tujkega prometa. Mi pa še sedaj nismo še niti najmanj potrudili, da angleške turiste privabimo v našo deželo, še manj pa, da bi jih tu zadovoljili in jim res tako postregli, kakor bi bilo treba. Menda je res usodna smola, da

naši turistični kraji: Slovenija, Hrv. Primorje in Dalmacija ne leže na vzhodu, ker bi se potem zanje že nekaj storilo. Tako pa so ti kraji prepuščeni samo sebi in svojim lastnim silam.

In vendar je danes, kakor poročajo preje omenjeni hotelski strokovnjak iz Crkvenice, v Angliji položaj za naš tujski promet izredno ugoden.

Ko je bil ta strokovnjak pred leti v Angliji, so mu takoj povedali, da ni nobenega upanja, da bi se mogli angleški turisti privabiti v našo državo. Nihče ne veruje, da bi mogli angleškim turistom postreči, kakor oni žele.

Danes je položaj drug, ker je zanimanje za Dalmacijo zelo veliko. Žal pa angleške potovalne pisarne in turistični uradi ne morejo dati angleškim turistom o naših krajih nobenih informacij, ker teh nimajo in jih tudi dobiti ne morejo. Pri tem naglašajo, da nikakor ne zadostuje, če se v prospektih hvali lepota krajev, temveč je treba navesti tudi natančne podatke o prometnih razmerah, o stanju cest, hotelov, morske plovbe, pošt itd.

Britanski turisti zahtevajo brez-pogojno določeno udobnost. Tekoča voda in kopalnica morata biti v hotelu, ali pa angleški turist ne pride.

Britanski turisti prihajajo v Jugoslavijo ali po železnici skozi Reko in Bled, največ pa v avtomobilih ali po morju v Dubrovnik in Split. Sedanje obupno slabe ceste

zavarovanje, ki bi bilo čisto avtonomno, upravo sklada pa bi prevzeli statutarčni organi krajevnih bratovske skladnice. Pokojnine bi bile deležne tudi vdove. Pokojnine bi se izplačevale izjemoma tudi po 10 letih, redno pa po 35 letih in bi znašale mesečno od 750 do 26250 din. Iz sklada pa bi se plačevale še dodatne pokojnine, ki bi znašale četrtno rednih pokojnin.

2. številka »Tovarniškega vestnika KID« objavlja tudi osnutek kolektivne pogodbe, kakor ga predlaga KID. Osnutek dokazuje, da KID pravilno pojmuje svoje socialne naloge.

Združenje trgovcev za srce Ljubljana-okolica Ljubljani

ima 18. redno letno skupščino v četrtek, dne 21. januarja 1937 ob pol 8. uri dopoldne v veliki dvorani Trgovskega doma, Gregorčičeva ulica 27.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Računski zaključek za leto 1936.
4. Poročilo nadzornega odbora.
5. Proračun za leto 1937.
6. Volitev enega člana v nadzorni odbor in treh namestnikov.
7. Samostojni predlogi.
8. Slučajnosti.

Če ob pol 8. uri dopoldne ne bo navzočih zadostno število članov, se bo sklepalo o predmetih dnevnega reda eno uro kasneje, to je točno ob pol 9. uri dopoldne. (§ 374 z. o. o.)

Samostojni predlogi se morajo vložiti pri upravi najkasneje 3 dni pred običnim zborom.

Ker ob pol 8. uri dopoldne ni pričakovati zadostne udeležbe, se bo skupščina pričela točno ob pol 9. uri dopoldne, zato naj vsi člani to upoštevajo.

Uprava.

Wevimax izdelki

so najboljši domači izdelki, zato jih zahtevajte v vsaki papirnici in knjigarni

I. redna seja Banovinskega turističnega sveta Dravske banovine,

bo v Ljubljani, v stekleni dvorani banske palače na Blewaisovi cesti, dne 18. januarja 1937 ob 9. uri dopoldne.

Dnevni red:

1. Otvoritev zasedanja.
2. Turizem Dravske banovine (pregled, stanje, potrebe). Delovni načrt kralj. banske uprave za pospeševanje turizma in odnosno financiranje. Ref. načelnik dr. Marn.
3. Ustanovitev krajevnih turističnih odborov po vaških občinah. Pretres osnutka pravilnika o teh odborih s posebnim ozirom na vprašanje koordinacije, sodelovanja in financiranja krajevnih turističnih društev. Ref.: Ivan Gračnar, upravitelj zdravilišča Rogaska Slatina.
4. Pogostinstvo, pogostinsko šolstvo. Ref.: Ciril Majcen, predsednik zveze združenj gostilniških obrti.
5. Zimski šport Dravske banovine. Ref.: dr. Ciril Pavlin, podpredsednik zimsko-sportne zveze.
6. Volitev poslovnega odbora in morebitnih odsekov (čl. 2. toč. 12. pravilnika), 2 overovateljev zapisnika in 3 rač. pregledovalcev (čl. 3. poslovnika).
7. Slučajnosti.

V zadnjem hipu smo morali reducirati obseg današnje številke od 6 na 4 strani. Zato je morala v tej številki izpasti tudi rubrika »Esperanto«.

Uredništvo.

Uničujoča škodljivost veleblagovnic

Velepodjetja tujega kapitala ne smejo uničevati naših domačih trgovcev

Če se pri nas govori o škodljivosti veleblagovnic, velepodjetij z enotnimi cenami ter prodajalnami inozemskih veleindustrijskih za našo domačo trgovino, potem se dostikrat zgodi, da šolani ljudje zavračajo te tožbe, ker da ta velepodjetja skrbijo za nizke cene in da imajo zato tudi neko socialno funkcijo. Ti šolani ljudje ne pomislijo, da so vsa ta velepodjetja last onega velikega tujega kapitala, ki nikdar ne pozna nobene sentimentalnosti, kadar gre za njegove dobičke. A temu kapitalu bi hoteli nekateri pripisati socialne funkcije in socialno uvidevnost. Res, velika porcija površnosti in naivnosti je potrebna, da se kdo povzpne do takšnega mnenja!

Kaj so te veleblagovnice, trgovine z enotnimi cenami in podobna trgovska podjetja velekapitalu v resnici, o tem je objavil ugledni in v gospodarstvu zelo temeljito podkovani »Prager Tagblatt« članek, ki ga podajamo v naslednjem izvlečku z željo, da bi si ga prečitali tudi vsi oni naši šolani ljudje, ki so postali neplačani agitatorji za ta podjetja. List piše med drugim:

Garda narodno socialistične revolucije so bili rokodelci in mali trgovci. Stisnjeni med davčnim pritiskom in konkurenco veleblagovnic so revoltirali, da ne bi postali bankerotni. Tretje carstvo naj bi vse te trdnjave veleblagovnic in trgovin z enotnimi cenami porušilo. Te nade pa so bile le napoli izpolnjene. Vendar pa so narodni socialisti zmagali, ker so te upe znali vzbuditi. Trgovci, ki vidi, da mu propada njegova podedovana ali pridobljena trgovina samo zato, ker je v bližini veleblagovnice, je v svojem obupu odločen za vse!

Takšna trgovska podjetja razširjajo s skoraj elementarno nujnostjo povsod samo sušo. Kdor se vmišlja v razpoloženje trgovca, ki mora brez moči gledati, kako mu veleblagovnica odžira odjemalca za odjemalcem, kdor vidi ves obup trgovca, ki kljub svoji sposobnosti in delavnosti ne more proti temu nič storiti, ta bo spoznal, da niso samo proletarci sposobni za revolucionarno energijo! Grožnja konkursa, za poštenega trgovca še vedno najtežja grožnja, radikalizira tudi najbolj miroljubne in jih prisili, da se odločijo za komunizem ali pa za narodni socializem. In tako je bilo vedno! Kdor je čital Micheletovo »Zgodovino francoske revolucije«, ta ve, da so bili najbolj divji revolucionarji baš mali rokodelci in trgovci, ki jih je uničil pritisk davčnih najemnikov.

Trgovine z enotnimi cenami in veleblagovnice — Češkoslovaška ima k sreči samo prve (Jugoslavija pa samo druge, op. ur.) — se po krivici sklicujejo na demokratično svobodo, kajti ta ne daje pravice do neomejene obogatitve. Nasprotno potegne demokracija te pravice zelo razločno, kjer je treba ščititi pravico do pridobivanja in eksistence ter celo jamči gospodarsko slabim ljudem povečano pravno varstvo. Od najstarejše demokracije Evrope, od Švice bi se morali učiti, s kakšno energijo je onemogočila trgovine z enotnimi cenami. Že zato bi morali biti pozorni, ker dela sedaj v Švici odlični kapital lovske izlete na Češkoslovaško (in v Jugoslavijo, op. ur.)! Tu je bila ohramba v začetku nianjša, zato pa tudi pozornost in ko smo le prišli do tega, da smo škodo spoznali, so se tri takšne trgovine že dobro usedle. Ko smo pa sedaj hoteli nastopiti proti njim, so se branili z vrsto učinkovitih, čeprav neutemeljenih argumentov.

Najprej so se sklicevali na demokratsko svobodo, čeprav baš švicarski vzgled kaže praznoto tega argumenta. Nato so trdili, da velja upor samostojnih trgovin njih nizkim cenam. To je le pogojno res. Kajti upor poštenega trgovca velja tudi poslabšanju prodajnih običajev in okusa, proti hitri, a zato ceneni odpravi kupev v množicah, kar vse uničuje stare tradicije.

Kar pa se tiče tako hvalisane cenestetičnosti, spozna trgovci hitreje in temeljiteje ko nagli kupci, da velja le za majhno skupino predmetov, ki je vaba za kupee, do čim ni vse drugo blago, ki ga kupee iz komodnosti tu kupi, nič cenejše ko v vseh drugih trgovinah.

Tretji argument, da je trgovina z enotnimi cenami bolj moderna oblika trgovine, ki se je zato tudi uveljavila v U. S. A., ta argument ni drugo, ko mešanje pojmov, to je proizvodnje in trgovine. Dočim je res, da je v proizvodnji velepodjetje bolj racionalno, za trgovino tega še nihče ni dokazal. Veleblagovnica je samo v državah posebnega organizacijskega veselja, a zato tudi dolčasne okusa — kakor v U. S. A. in morda v Nemčiji — cenejša in bolj donosna oblika poslovanja ko samostojna trgovina. V drugih državah — kakor Italiji in Češkoslovaški — se je izkazala kot nerentabilna, v Franciji in Švici pa kot življenjska sušnost, če se je ravnala po kvaliteti in cenah samostojnih trgovin.

Nikakor ni dopustno raztegniti priznanje producentu, ki poceni proizvaja in zato poceni tudi prodaja, še na neproduktivnega množstvenega prekupčevalca, ki znižuje producentu cene in s tem mede delavcu, da bi se vrnil s čim večjim odjemom in čim večjim profitom.

Končno treba še preiskati argument veleblagovnic, da zbujajo v širokih množicah nove potrebe. O koristnosti tega so mogoča različ-

na mnenja, vendar pa se ne bi smel ponášati s pionirskim delom, kdor vzbuja v množicah željo po šampanjcu, a daje ljudem le »krahlerle«.

In ta razmišljanja zaključuje »Prager Tagblatt«, gotovo eden najbolj uglednih nemških listov vse srednje Evrope, z naslednjimi besedami, ki so vseskozi veljavne tudi za nas, le da treba mesto trgovin z enotnimi cenami (ki jih mi nimamo) vzeti veleblagovnice (ki jih Češkoslovaška nima):

»Morda se bo ugovarjalo tem izvajanjem s tem, da niso aktualna. Rekli bodo: ker je dala naša republika čez nadaljnje razširjenje trgovin z enotnimi cenami zapah in še v l. 1936. razširila seznam blaga, ki se sme prodajati v teh trgovinah, se ne more več zahtevati — ko to, da se ti zakoni obnove na dan njih zapadlosti. Mi pa smo drugega mnenja. Ravno sedanj čas, ko se začenja nova konjunktura, je pravi čas, da se reši ladja našega gospodarstva od ostrig, ki so se pilepile nanjo v času gospodarskega zastoja. Zavarjamo jasno prepoved trgovskih oblik, ki jih smatramo politično in gospodarsko za škodljive ter poleg tega za eden vzrokov plemenske mržnje. Laže je te zamašiti na izviru, kakor pa jih zajeziti, kadar so prestopile bregove. Pozdravljali bi zato zakon, ki bi tako imenovane trgovine z enotnimi cenami — v resnici so to trgovine s hitro kupitjo brez enotnih cen — s takojšnjo veljavnostjo prepovedal, seveda zakon, ki bi izključeval njih obnovo pod kakršno koli prikrito obliko. Osebe, ki bi zaradi takšnega zakona izgubilo namestitev, bi prav gotovo s pomočjo trgovskih organizacij našlo svojo namestitev. Najbrže celo pod boljimi pogoji.

Cvetoča in poštena samostojna trgovina je bila še vedno dober plačnik — tudi dober davkonplačevalec, kar moramo ob zaključku tudi še naglasiti!

Pregled mer

Pozor pred tujimi pregledovalci tehnic!

Oddeljak za mere, ki še vedno nima slovenskega žiga, pa čeprav je v Ljubljani, je izdal potrebno in tudi hvalevredno opozorilo pred raznimi brezvestnimi ljudmi, ki se ponujajo, da bi pregledali mere in uteže ter tehnične. Oddelek bi storil celo dejanje, če bi svoje opozorilo izdal v slovenščini, ker to ne zahteva le ustava, temveč je tudi edino smiselno, saj je naslovljeno njegovo opozorilo samo slovenskim ljudem.

Da ljudje ne bodo imeli po nepotrebnem škode, objavlja ta oddelek naslednje:

1. Tehnične se smejo popraviti pred pregledom.
2. Kdor tehnično popravi, jo mora dati po zakonu pregledati in žigosati ter žigovino izročiti stranki v uporabo.
3. Če se dobi tehnika (avtomatična) brez plombe ali s plombami, ki nimajo državnega žiga, se smatra, da je lastnik uporabljal tehnično nežigosano ter je s tem zagrešil kaznivo dejanje.

Ker se pred odrejenim pregledovanjem tehnic vedno pojavljajo ljudje, ki prihajajo k posameznim trgovcem in obrtnikom z avtomatičnimi tehnicami ter jih nagovarjajo, da jim dajo te popraviti ali očistiti, se trgovci in obrtniki opozarjajo, da ne puste tem ljudem nič popravljati, ker so za ta posel navadno nesposobni in bi jim teht-

nice samo pokvarili. Ker tudi nimajo obrta, jih ne morejo pregledati in pravno žigosati ter je zato lastnik tehnične v nevarnosti, da pade nanj vsa odgovornost, če se najde ob pregledu njegova tehnika brez plombe. Ti ljudje hočejo samo na lahek način zaslužiti denar in nič drugega.

Pojavljajo pa se tudi ljudje, ki nastopajo, kakor da bi bili uradni poslani, da pregledajo tehnične na kraju samem. Kakor se je poročalo, so nekateri zahtevali tudi takse za pregled.

Da se lastniki izognejo škodi, se sporoča:

Vsaka stranka ima pravico, da zahteva pregled svojih meril na kraju samem po čl. 17. tarife za pobiranje žigovine in drugih pristojbin. (»Službeni list«, kos 16, l. 1932.)

Da se tehnične pregledajo na kraju samem, je potrebno, da vložijo stranka za mesto Ljubljana:

1. prošnjo kolkovano z din 5.—,
2. da plača depozit din 25.— in
3. da plača za prenos uteži in aparatov din 5.—, torej skupno din 30.—.

Na kraju samem se morejo pregledati vsa merila, razen uteži, ki jih je treba prinesiti v oddelek.

Prošnje naj bi se vložile do 20. januarja, da bi se mogli pregledi razvrstiti.

Politične vesti

Maroški konflikt se smatra po Hitlerjevi izjavi kot likvidiran. Francoski uradni krogi pa tudi priznavajo, da so bila poročila o izkrcavanju nemških čet v Španiskem Maroku pretirana. Večina francoskih listov hvali odločen nastop pariške vlade ter pravi, da bi se že pred 5 meseci doseglo, da se tuje velesile ne bi vmešavale v španske dogodke, če bi že takrat nastopila francoska vlada enako energično.

S pomirjenjem mednarodnega položaja je zopet prišlo na dnevni red vprašanje gospodarskega sporazuma med Nemčijo in Francijo. Francija dobro pozna gospodarsko stisko, v kateri se nahaja Nemčija in je tudi pripravljena Nemčiji pomagati, toda samo pod pogojem, da ustavi Nemčija svoje blazno oboroževanje, ki je tudi glavni vzrok vse sedanje nemške gospodarske stiske. Če bi bila Nemčija pripravljena, da poda tudi zadostna jamstva za mir, potem bi bile Francija, Anglija in Amerika pripravljene Nemčiji do neke mere ustreči tudi glede njenih kolonialnih želj. V ta namen bi se ustanovila posebna kolonialna družba, v kateri bi sodelovale vse prej omenjene države in Nemčija. Ta družba bi posredovala pri razdelitvi surovin, obenem pa bi tudi skrbela za izvoz nemških izdelkov. Vendar pa mora Nemčija najprej z dejanji dokazati svojo miroljubnost.

Angleški zunanji minister Eden je imel na banketu združenja tujega tiska velik govor, v katerem je med drugim dejal: Položaj v Španiji povzroča po vsem svetu največji nemir. Mnenja smo, da imajo edino Španci pravico, da odločajo o svoji bodoči vladi. Zato tudi oviramo in bomo ovirali vse tuje intervencije. Ne verjamem, da bi bili Španci za fašistično ali komunistično vladno, temveč bodo ustvarili svojo vladno. Odločno je Eden tudi odklonil prizadevanje, da se ves svet razdeli v dva tabora. Demokraciji je potrebno sodelovanje vseh. Zaradi splošnega oboroževanja se mora oboroževati tudi Anglija, čeprav vemo, da oboroževanje ne pospešuje narodnega blagostanja. Mi imamo sicer raje surovo maslo ko kanone (dočim je Göring dal prednost kanonom, op. ur.), toda zaradi drugih se moramo tudi mi oboroževati. Končno je dejal Eden, da sta za narode samo dve poti: ali se odločijo za sodelovanje z drugimi, ali pa še naprej kopičijo orožje, da bo na konec prišla nad svet najbolj strahotna katastrofa.

Bivši italijanski zunanji minister grof Sforza je objavil v »Nieuwe Rotterdamse Courant« zelo pomemben članek o nemški agitaciji proti Češkoslovaški. Med drugim pravi: Rusija se ne ozira dosti na nemška izzivanja, ker ve, da je pravi cilj nemških napadov — Češkoslovaška. Zato skuša nemška propaganda, ki se vodi z najvišjih mest, prepričati evropsko javnost, da je Češkoslovaška od boljševizma že čisto okužena. Pri tem pomaga Nemcem razni ljudje, ki se morajo svoje krivde niti ne zavedajo. Tako opozarjajo neki belgijski profesorji na protirodovinski značaj Husovega naroda, bivši češki veleposelniki govore v aristokratski Angliji o ugrabitvi svojih posestev, pozabljajo pa dostaviti, da je baš ta agrarna reforma za vedno onemogočila komunizem v Češkoslovaški. Praga je na črti Berlin—Budapešta—Perzijski zaliv. Zato se Berlin zaveda, da bi z osvojitvijo Prage dobil mnogo več kakor pa z zavzetjem Ukrajine. Z osvojitvijo Češkoslovaške bi si Nemčija zagotovila svojo hegemonijo v Evropi. Velika zaslepljenost je, če Poljska ne uvideva, da je samostojnost Češkoslovaške za njo največjega pomena.

Göring je prišel v Rim, kjer je bil zelo slovesno sprejet. Na kolidvoru sta ga pričakovala Mussolini in grof Ciano. Göringov obisk ima čisto določen političen namen. Nemčija hoče preprečiti, da bi bila zaradi italijansko-angleškega sporazuma jadrinjena iz Sredozemskega morja. Nadalje naj Göringov obisk zagotovi nemško-italijansko sodelovanje v Španiji. Švicarski listi pa poročajo, da se bo v Rimu razpravljalo tudi o položaju v srednji Evropi, zlasti o zboljšanju jugoslovansko-madžarskih odnosov.

Boji pred Madridom so se po zadnji uspešni protiofenzivi republikanskih čet nehali. Republikanske čete so zaplenile zelo mnogo vojnega materiala, tudi več tankov in topov.

Vojni proračun je v novem sovjetskem proračunu povečan za 20 milijard rubljev.

V francosko-turškem sporu zaradi Aleksandrete bo posredovala Anglija, ki ne smatra za dobro, da bi se dala Aleksandreti popolna avtonomija.

Denarstvo

Znatni padec nemške marke

Ze ves pretekli teden je bila klirinška marka na naših borzih zelo slabotna ter je njen tečaj znatno nazadoval. To nazadovanje se je ta teden še nadaljevalo ter je notirala v zasebnem kliringu nemška marka v Ljubljani 120, v Zagrebu 1202, v Beogradu pa celo 1198 din.

To veliko nazadovanje marke je naravna posledica velikega povečanja našega klirinškega salda, ki je znašal v novembru še nekaj izpod 17 milijonov mark, a se je sedaj zaradi mnogo preveč povečanja našega izvoza v Nemčijo dvignil na 26 milijonov mark.

Naši izvozniki bodo imeli težke izgube, ker ne bodo dobili za marke toliko, kolikor so računali. Na drugi strani pa se zopet vidi vsa naša dezorganiziranost v zunanji trgovini. Čeprav je bilo dovolj svarilnih opominov, da je nevarnost v tej meri forsirati izvoz v Nemčijo, če ni takojšnje plačila za blago zagotovljeno, se je vendarle izvoz forsiral. Kdaj se bo že to nehalo, da bomo mi, kot eden revnih narodov finansirali uvoz mnogih bogatejših narodov?

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 8. januarja navaja te izpremembe (v milijonih din):

Podloga se je povečala za 3,4 na 1.629,5.

Devize, ki ne spadajo v podlogo, so narasle za 13,4 na 565,7.

Vsota kovane denarja se je znižala za 0,9 na 334.

Posojila so padla za 23,0 na 1.694,3, vrednostni papirji pa za 1,5 na 115,3.

Vrednosti rezervnega fonda so se zmanjšale za 1,8 na 135,7.

Razna aktiva so se povečala za 3,1 na 822,4.

Obtok bankovcev se je znižal za 49,8 na 5.358,6, obveze na pokaz pa so se dvignile za 75,1 na 1.704,3.

Obveze z rokom so ostale neizpremenjene na 50.

Razna pasiva so se zmanjšala za 32,5 na 252,0.

Celotno kritje znaša 29,64%, samo zlato pa 28,95%.

Sanacija Prve hrvatske štedionice razveseljuje napreduje. Uprava hranilnice je sklenila, da prenese na nov račun vse vloge na tekoči račun do 10.000 din ter 40% vseh vlog na hranilne knjižice, ki niso znašale več ko 5000 din. To pomeni, da so te vloge takoj izplačljive. Gradsko štedionica v Zagrebu pa že popolnoma normalno posluje ter zato tudi vloge v njej stalno naraščajo in znašajo že več ko pol milijarde din.

Pravni oddelek švicarskega zveznega departmana je odredil, da morajo švicarski denarni zavodi na zahtevo čl. sodišče tem sporočiti o pri njih naloženih premoženjih, za katera se vodi na češkoslovaškem zapuščinska razprava. Dosedaj so dajali švicarski denarni zavodi te informacije samo dedičem in njih pravnim zastopnikom.

Poljska banka izkazuje za 1. 1936. zmanjšanje zlate podloge od 444 na 393 milijonov zlotov, devizna podloga pa se je znatno dvignila, in sicer od 27 na 30 milijonov. Obtok bankovcev se je povečal od 1007 na 1034 milijonov zlotov.

Nemčija je zopet omejila pravico tujih lastnikov vezanih dobrot, da z njimi nakupijo delnice podjetij.

Dopolnilni davek

k zemljarini se zniža,

če se bavi davčni zavezanec samo s kmetijstvom, če obdeluje zemljo sam ali s svojo rodbino, če šteje njegova rodbina več ko 5 članov; če dopolnilni davek k zemljarini ne presega 5000 din in če prijavi do 31. januarja, v izjemnih primerih do 15. februarja, na predpisanem obrazcu svojo zahtevo za znižanje dopolnilnega davka k zemljarini.

Uredba o likvidaciji kmečkih dolgov in njene posledice

Iz predavanja univ. doc. dr. Vladimira Murka na društvenem sestanku Društva industriincev in veletrgovcev v Ljubljani

Društvo industriincev in veletrgovcev je uvedlo redne članske sestanke v ponedeljkih, na katerih predavajo odlični gospodarski strokovnjaki o aktualnih gospodarskih vprašanjih, katerim običajno sledi tudi zanimiva debata. Pretekli ponedeljek je predaval univ. doc. dr. Vladimir Murko o uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov in njenih posledicah ter v svojem predavanju zlasti opozoril tudi na njene predpise glede terjatev trgovcev in obrtnikov. Zaradi splošne važnosti vsega vprašanja objavljamo tudi poročilo o predavanju v naši tedenski izdaji.

Sestanek v ponedeljek je otvoril predsednik društva g. Stane Vidmar, ki je predstavil predavatelja, nato pa pozdravil vse člane, zlasti pa predsednika Zbornice za TOI, g. Ivana Jelačina, našega bivšega, sedanjega in bodočega predsednika, kakor je izjavil.

Nato je povzel besedo univ. doc. dr. Vladimir Murko.

Kmetiska zaščita je vprašanje, ki je pri nas precej močno razburilo javnost, a prav tako tudi v drugih državah. Zaradi padca cen agrarnih proizvodov je namreč silno padla pridobitna sposobnost kmetovalca in tako v naši državi ko tudi drugod so spoznali, da je treba kmetovalcu pomagati. V drugih državah so v ta namen dvignili zaščitno carino na agrarne proizvode, kar je naravno položaj kmeta v agrarnih državah še bolj poslabšalo. Že pred leti se je zato uvedel pri nas žitni režim, da se z njim dvignejo cene, vendar pa se žitni režim ni obnesel.

Zato se je 20. aprila 1932 izdal zakon o kmetijski zaščiti. Že tedaj sta se razlikovali dve vrsti kmetijskih dolgov: kratkoročni in dolgoročni. Pri kratkoročnih dolgovih je bila nevarnost, če se ne izda moratorij, da pade kmet v roke oderuhov. Pri dolgoročnih dolgovih pa ni bilo te nevarnosti. V Sloveniji, kjer so bili kmetijski dolгови le dolgoročni, je mogel dobiti kmet ceneno posojilo pri svoji zadruzi in zato tudi pri nas ni bil problem tako nevaren. S kmetisko zaščito se je odplačevanje dolga razdelilo na 12 let, kar za slovenskega kmetijskega dolžnika tudi ni bila nobena olajšava, ker je imel pri svoji posojilnici itak daljše roke. A tudi glede obrestne mere se ni mogel slovenski kmet pritoževati nad svojimi hranilnicami.

L. 1933. se je obrestna mera za kmetijske dolge znižala na 6, pozneje celo na 4,5%. S tem je nastala za mnoge denarne zavode velika težava, ker so plačevali za vloge višje obresti, kakor pa so jih prejimali od dolžnikov. Z drugimi pa so kmalu nato dosegli, da so bile iz kmečke zaščite izvzete in da je pri njih veljala obrestna mera po njih odplačilnem načrtu.

Vse te rešitve pa so bile le začasne, ker so se roki za odplačevanje dolgov stalno odlagali. Izvršbe pa tudi niso bile dopustne. Položaj je bil zato za denarne zavode vedno težji.

Zadolženost našega kmeta je bila v primeri z zadolženostjo kmeta drugod majhna. Treba upoštevati, da je slovenski kmet odplačal do 1. 1920. vse svoje dolge. Težko breme pa so postali za kmeta dolгови, ki jih je najel, ko je bil dinar nizek in ko je moral zato vrniti mnogo večji dolg. Vsi kmetijski dolгови pri nas pa so znašali okoli 3 milijarde din, kar je približno 6% narodnega dohodka. Obremenitev na ha z dolgi je n. pr. na Češkoslovaškem 16krat tako velika ko pri nas. More se reči, da je bila samo 1/3

kmetov zadolžena v večjem obsegu, 1/3 v manjšem, 1/3 pa je bila sploh brez dolga.

Kako so reševali vprašanje kmetijskih dolgov drugod

Na Češkoslovaškem so se zadovoljili s tem, da se dovoli samo odlog plačil kmetiskim dolžnikom. Drugod pa so segli tudi po bolj radikalnih sredstvih in odpisali del kmetijskih dolgov.

Nemčija je to storila le za vzhodne province (Osthilfe), vendar pa se njen sistem ni obnesel ter je morala Nemčija izdati nič manj ko 27 izvršilnih naredb.

V Avstriji je veljala zaščita le za kmetovalce v goratih krajih, ker drugi kmetje zaradi visokih cen kmetijskih pridelkov sploh niso bili v stiski.

Na Bolgarskem je pokrila država vse izgube upnikov.

Zelo slabo je rešila to vprašanje Rumunija. Tu so bili odpisi kmetijskih dolgov dopustni do višine 65%. Država je sicer za odpis določila letni izdatek 400 milijonov lejev, ta pa se je porabil le za odpise onih kmetijskih menic, ki so bile v portfelju Narodne banke. Denarni zavodi, ki so morali odpisati kmetijske dolge, pa so smeli v nadomestilo odpisati vloge vlagateljev, in sicer v višini do 70%. Posledica tega je bilo, da so vloge v denarnih zavodih padle od 37 na 9 milijard lejev.

Pri nas

Kot osnovno načelo za likvidacijo kmetijskih dolgov se je postavilo načelo, da vlagatelji ne smejo nič izgubiti. Sklenilo se je, da se odpise del kmetijskih dolgov, vendar pa se je storila ta napaka, da se niso dolгови odpisavali individualno.

Nova uredba o likvidaciji kmetijskih dolgov se nanaša na vse dolge, ki so nastali do 20. aprila 1932. Velja pa le za kmetovalce, to je za one, katerih dohodki izvirajo pretežno iz kmetijstva. Ne smejo nadalje imeti več ko 50 ha orne zemlje in njih dolгови ne smejo znašati več ko 500.000 din.

Odpise se do 50% kmetijskega dolga, in sicer morajo odpisati denarni zavodi do 25%, 25% pa prispeva za odpis država, ki bo izdala v ta namen 3% odveznice. Za to potrebna vsota je tudi že vnesena v novi proračun.

Predpisi o tem, kdo je kmetovalec, pa so nezadostni, poleg tega pa se izdajajo od občin potrdila zelo površno. Tako je predavatelju znan primer, ko je predložil tako potrdilo človek, ki ima nad 125 ha zemlje, vendar ne več ko 40 ha orne, in ki je milijonar. Ker pa znaša njegov dolg le 24.000 din, bi se mu na podlagi potrdila občine, da je kmetovalec, znižal dolg na 12.000 din! Upati je, da občine po izdanih strogih navodilih banske uprave ne bodo več izdajale ta potrdila tako nepremišljeno.

Priv. agr. banka prevzame dolge le od denarnih zavodov. Dolge pa znižuje sodišče na prošnjo, ki se je morala vložiti do konca decembra 1936.

V pravilniku k uredbi je sicer objavljen obrazec za potrdila, da je kdo kmetovalec. Vendar naj vsak ta potrdila dobro pregleda, ker v obrazcu niso navedeni vsi podatki, ki so za odpis važni. Pričakovati je tudi, da bo zaradi teh potrdil nastalo mnogo sporov.

Računa se, da je vseh kmetijskih dolgov v Sloveniji za okoli 700 milijonov din, od katerih odpade na zadruge 520, na hranilnice 120 in na banke 60 milijonov din. Zaradi strogega pregleda potrdil pa je

pričakovati, da se bo ta vsota zelo znižala. To je tudi v interesu države, ker bo potem njen prispevek manjši.

Kakšen efekt bo imela uredba za denarne zavode, je danes še težko reči. Pripomniti je, da se znižajo le dolgi do 20. aprila 1932, obresti od 20. aprila 1932 dalje pa se ne znižajo, temveč v celoti pripisujejo h glavnici. Tudi najbrže ne bodo znašali odpisi vseh 25%, temveč za petino manj.

Kako se bodo pokazali odpisi kmetijskih dolgov v bilanci denarnih zavodov. Dolge v višini do 25.000 din odpisujejo denarni zavodi za 25%. V to porabijo polovico glavnice, za polovico pa dobe obveznice, ki se bodo amortizirale v 20 letih. Formalno ravnovesje bo s tem v bilanci doseženo.

Težava pa je v tem, ker se bodo obveznice obrestovale le po 3% in da jih prejmejo leto dni kasneje. Zato se skuša doseči, da bi se te obveznice mogle po isti obrestni meri lombardirati pri Narodni banki in bi s tem denarni zavodi mogli odplačevati tudi vloge, kar je pozor za obnovitev zaupanja. Če ne bodo imeli denarni zavodi več rezerv, zato jim še ne bo treba likvidirati. Večja težava pa nastane za zadruge, ki imajo dubiozne terjatve, katerih se niso mogle odpisati.

Glede posojil trgovcev

pa je treba reči: Trgovci, ki so dobavili blago ali delo, dobe povrnjen svoj dolg od kmetijskih dolžnikov v celoti v 12 letih, toda brez vseh obresti.

Vsak trgovec mora gledati na to, da dobi za svoje posojilo od dolžnika novo zadolžnico po stari dolga dne 26. septembra 1936.

Važno je, da nima zaščite oni dolžnik, za katerega more upnik dokazati, da je v bolj ugodnem položaju ko on. O tem pa odloča sodišče.

Za vse druge dolge zasebnikom, tudi sorodnikom, tudi če se ne plačujejo nikake obresti, se dolg zniža za 50%. Ta določba je zlasti za Slovenijo pretrda. Ne zni-

ža pa se dolg za 50%, če more upnik dokazati, da more dolžnik plačati več ko 50%.

Trgovski upnik mora zahtevati zadolžnico v 2 izvodih ter zahtevati od dolžnika, da jo podpišeta tudi 2 poroka. Nadaljnje postopanje pa je precej komplicirano.

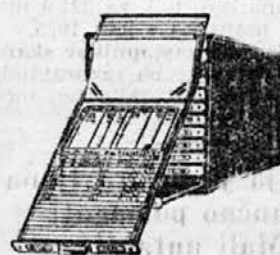
Prvega novembra bi se moral plačati 1. obrok, toda ta določba se ne izvaja. Vendar pa je važno, da vsak upnik pozove dolžnika, da podpiše novo zadolžnico, čeprav ni nikjer rečeno, da bi terjatev zastarala.

Vsak trgovec se naj tudi prepriča, če so podatki v potrdilu, da je kdo kmet, v resnici natančni in pravilni. Tako navadno manjkajo podatki, koliko je kdo plačal uslužbenškega davka. Paziti treba tudi na to, če ne izvaja dolžnik poklic, ki je od zaščite sploh izključen.

Z glasnim odobravanjem so nagradili poslušalci izvajanja predavatelja.

Nato je predsednik Zbornice g. Ivan Jelačin v daljšem govoru opisal težavni položaj slovenskega denarništva ter zlasti opozoril na posledice za slovenske denarne zavode, ker so prišli vsi kmetijski dolžniki pod Priv. agrarno banko. — Njegova mirna izvajanja o tem vprašanju so bila naravnost dopolnilo k izvajanjem predavatelja. Stvarna izvajanja predsednika Jelačina so bila sprejeta z zelo iskrenim in splošnim odobravanjem.

Končno je podal predsednik Društva industriincev in veletrgovcev Stane Vidmar kratek pregled filma o naših gospodarskih dogodkih po zadnjem sestanku. Imenovanje g. Matjašiča za gen. direktorja SUZORA so sprejeli gospodarski krogi z velikimi upi. — To svetlo sliko pa zatemnjujejo drugi oblaki ko »sanacija« Feniksa, sporazum z Lošingerjem, vprašanje minimalnih mezd in drugo. Vsi ti dogodki dokazujejo, da konjunktura še ni. S tem bi se moralo tudi računati. Tudi odločna izvajanja g. Vidmarja so bila sprejeta z odobravanjem.

„SOFRA“ - KARTOTEKE

predstavljajo višek preglednosti in priročnosti: Prihranile Vam bodo mnogo časa in denarja. Pišite po prospekt! Zahtevajte našega potnika, da Vam jih pokaže.

„Sofra“ - T. Soklič, Maribor, Aleksandrova cesta štev. 43

Trgovstvu ljubljanske okolice

Te dni ste prejeli vsi vabilo na 18. redno letno skupščino, ki bo v četrtek dne 21. januarja ob pol 9. uri dopoldne v veliki dvorani Trgovskega doma v Ljubljani.

Kakor vsako leto, tako pričakuje uprava tudi letos, da se skupščina udeleži čim več članov. Na skupščini se bo razpravljalo o perečih gospodarskih vprašanjih, številna udeležba naj potrdi, da se tudi mali trgovci resno zavedajo svoje stanovske dolžnosti, pri tem pa vzajemno pomagajo s stvarnimi in konkretnimi predlogi za izboljšanje gospodarskih razmer. Ker se skupščina udeleže tudi zastopniki Zbornice za TOI in ostalih oblastev, je častna dolžnost tudi vsakega člana združenja, da ji prisostvuje.

Okoliško trgovstvo ima dovolj razloga, da na skupščini razpravlja o vsem, kar ga teži v današnjih dneh. Posebno je potrebno, da se na skupščini obravnavajo davčna

vprašanja, dalje občinske doklade, vprašanje zboljšanja občinskih in banovinskih cest, telefonskega omrežja itd. Pereče vprašanje za ljubljansko okolico je tudi obstoj lesne trgovine, katero je treba dvigniti do prejšnjega poslovnega razvoja itd. Pa tudi vprašanje kmečke zaščite posega globoko v interese podeželskega trgovca in je zato nujno potrebno, da se na skupščini sliši glas prizadetih trgovcev, kako mislijo o novi uredbi in njenih posledicah.

Na zborovanju moramo tudi zahtevati vpostavitve davčnih odbo-rov v prejšnje stanje, to je, da se imenujejo po občinah, ne pa, da rešuje davčne predloge le en sam odbor za tako razširjen srez, kakor je naš. Važno vprašanje je tudi pavšalacija malega trgovca s pridobitno.

Časi so težki, potrebno je, da za ta vprašanja zainteresiramo odlo-

čujoče činitelje še pred zasedanjem finančnega odbora Narodne skupščine.

Uprava Vas zato ponovno vabi, da se skupščine udeležite v čim večjem številu.

Napad na Jesenice

V zadnji številki »Metalurgije« je napadel g. Gojko Petrič iz Beograda Kranjsko industrijsko družbo na Jesenicah, češ da preveč izkorišča zaščitno carino in da dela zbog nje 100odstotni dobiček. Seveda tudi ne pozablja pripomniti, da je tvornica na meji, kar pač jasno dokazuje pomanjkanje patriotizma. Kako silno »resen« je članek g. Gojka Petriča, naj ilustrirajo samo nekateri kratki citati iz njegovega članka. Tako primerja Kranjsko ind. družbo in Zenico ter pravi, da pri Zenici vso carinsko zaščito požre neracionalna proizvodnja in zastareli ustroj, dočim ostaja pri KID vsa razlika kot čisti superprofit. Menda le ni greh, če je domače podjetje v resnici glede svojega t. roja in racionalnosti proizvodnje na višku? Na drugem mestu pa ravi isti g. avtor, da so zaščiteni proizvodi KID carinsko le z 80 odstotki. Od kje potem 100odstotni superprofit zaradi zaščite? Nato dekretira g. Petrič, da ima KID pri vagonu 20 tisoč din superprofita, pri 4.000 vagonih pa 80.000 cin. Zakaj ne vzame raje 5000 vagonov, pa bi dobil 100 milijonov superprofita! Ali ne bi bila ta številka še lepša. Če se meče okoli s številkami, zakaj ne temeljito? G. Petrič pravi na koncu svojega članka, da ne bi bila nobena nesreča, če ta tuja trgovinska podjetja (med njimi seveda tudi KID) ne bi več obratovala.

Prizadetih bi bilo zaradi tega le kakšnih 6000 delavcev, od katerih pa ni niti 200 profesionalcev. S to trditvijo si je pač napisal g. Petrič čisto svojevrstno izpričevalo. Pripominjamo le, da je imela KID dne 1. decembra 1936 2630 delav-

cev, od katerih je ogromna večina samih profesionalcev. Saj baš v tem je ena prvih prednosti KID, da ima prvovrstno fabrično delavstvo.

Pri takšnih trditvah je v resnici polemika odveč in pravilno odgovarja KID v svojem »Tovarniškem vestniku« na ta napad, ko pravi: »Mi na take napade načelno ne odgovarjamo, če tudi so vedno bolj pogosti. Naše mnenje govori za rast in napredek jugoslovanske industrije, kateri imamo čast v železarski stroki načelovati kot najstarejše podjetje. Pozdravljamo sleherni napredek, ki bo v korist ljudstvu in državni skupnosti, nikakor pa ne moremo razumeti, da se prav ta del Slovenije s tradicionalno železarsko industrijo tendenčno omenja in napada. Železarska industrija na Jesenicah ni večraj, nego sega nazaj v globoka stoletja — dela, žrtve in izkušnje.«

In tako tudi je!

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke ind. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Zunanja trgovina

Trgovinska pogodba z Romunijo je podaljšana za šest mesecev do 30. junija 1937.

»Tehnična unija« v Zagrebu je že začela poslovati. Ustanovna glavica družbe znaša 1 milijon din ter je polovica tega kapitala že vplačana. Družba bo v kratkem ustanovila svojo podružnico v Beogradu, sama pa je v dogovoru z berlinsko »Technische Union«, ki posreduje kupčijske posle med Jugoslavijo in Nemčijo.

Izvoz boksita iz Jugoslavije se je povečal v letu 1936 od 150.000, kolikor je znašal v letu 1935, na 250 tisoč ton.

Pšenice smo leta 1936 izvozili skupno 29.320 vagonov v vrednosti 422,7 milijona din, t. j. za 295 milijonov din več kot v letu 1935.

Koruze pa smo izvozili v letu 1936 9.120 vagonov v vrednosti 91,5 milijona din, t. j. za 221,6 milijona din manj kot v letu 1935.

Na konferenci zastopnikov skandinavskih držav se bo razpravljalo o odpravi vseh carinskih mej med skandinavskimi državami.

Francija je pripravljena finančno pomagati Mali antanti

Iz dobro poučenih krogov se poroča, da je Francija pripravljena, da dovoli kakor Poljski enaka posojila tudi državam Male antante. Češkoslovaška se v ta namen že pogaja s francosko vlado in francoskimi bančniki. Pogajanja za sklenitev posojil Jugoslaviji in Romuniji pa bi se morala začeti še ta mesec. Tako vsaj poroča »Jugoslavanski Kurir«. Ta posojila bi bila namenjena za gospodarsko obnovo držav Male antante. Vendar pa se jim pripisuje tudi velik političen pomen, ker bi

se z njimi utrdile vezi med Francijo in državami Male antante.

Iz Beograda se tudi poroča, da se bodo v kratkem začela pogajanja med francoskimi lastniki naših obveznic in našo vlado. Francoskim lastnikom bi se priznale nove ugodnosti. Posledica teh govorice je tudi, da so se tečajji naših papirjev na pariški borzi precej močno dvignili, povprečno od 21 do 34 točk.

Kakor hitro bi bila ta pogajanja s francoskimi lastniki naših obveznic ugodno zaključena, je verjetno, da bi dobila Jugoslavija v Parizu posojilo v višini pol milijarde frankov za obnovo jugoslovanskega gospodarstva.

Naša delegacija, ki naj se pogaja s francoskimi lastniki naših obveznic ter zaradi novega posojila, odpotuje v Pariz še ta mesec.

Gospodarske vesti iz Poljske

Neposredna poljsko-jugoslovanska tarifa za blago

Kakor javlja »Gazeta Polska«, se začne sredi tega meseca pogajanja za določitev neposredne poljsko-jugoslov. blagovne tarife. S tem bodo izvršeni sklepi konference, ki je bila lani in katere so se udeležili delegati vseh zainteresiranih železniških direktorji.

Državni dohodki in izdatki Poljske

V decembru so znašali državni dohodki Poljske 1928 milij. zlotov, izdatki pa 1922 milij. zlotov.

V prvih 9 mesecih sedanjega proračunskega leta je dosegel višek dohodkov znesek 2,6 milijona zlotov, dočim je bil lani v istem času primanjkljaj v višini 231 milijonov zlotov. Finančno stanje Poljske se je torej znatno izboljšalo.

Doma in po svetu

Nj. Vel. kraljica Marija je obiskala angleškega kralja Jurija VI. in njegovo soprog.

Za novega bolgarskega poslanika v Beogradu je imenovan Ivan Popov, do sedaj bolgarski poslanik v Pragi, dosedanj bolgarski poslanik v Beogradu Karadžov pa je premeščen v Berlin.

O konferenci jugoslovanskih škofov, ki je bila od 8. do 14. januarja pod predsedstvom nadškofa Bauerja, je bil izdan komunique, ki obsega 12 točk. V 1. točki se opozarja na važnost boja proti komunizmu. 2. točka ni bila objavljena. V naslednjih točkah se priporoča katoliška akcija ter odobrava sklepi katoliškega kongresa v Splitu. V 5. točki opozarja episkopat, da se v mnogiholah izpodkopavajo temelji morale in katoliške vere. Konferenca je nadalje posvetila posebno pozornost organizaciji dušnega pastirstva za naše ljudi v diaspori. Priredilo se bo romanje ob priliki posvetitve oltarja Nikole Tavelice v češki cerkvi v Jeruzalemu. Episkopat ostro obsoja nemoralno v naših kopalnicah. Končno opozarja episkopat na važnost katoliškega tiska, na evharistični kongres v Manili ter na misionsko družbo duhovnikov.

»Samouprava«, glavno glasilo JRZ piše, da ni danes nobenih ovir več, da izvede JRZ v celoti svoj program popolne svobode in demokratizacije našega političnega in javnega življenja. Prišel je čas popolne demokracije in pravega parlamentarizma.

Drž. bednostni fond se bo menda je ustanovil. Na shodu v Nišu je dejal minister za socialno politiko Cvetković, da se bo ustanovil poseben fond, v katerega bo moral vsak delavec vplačati svoj enodnevni zaslužek. Letni dohodek fonda, ki bo znašal 40 milijonov din, bo namenjen za brezposelne. Po drugih vestih pa se namerava iz tega fonda zidati delavske stanovanjske hiše. V Beogradu bi se zgradilo teh hiš za 20 milijonov, potem pa bi prišla na vrsto druga mesta, kakor Kragujevac, Niš itd.

»Nova Pravda«, socialno-politični in strokovni list, je naslov novega lista, ki je začel izhajati štirinajstredno v Ljubljani, pozneje pa kot tednik, kakor se napoveduje v uvodni besedi. List hoče biti glasilo narodno zavednega delavstva in zato »glasilo nepokvarjenega narodno-socialnih načel«. List hoče doseči, da se socialna vprašanja

ne bodo obravnavala površno, kakor čitamo v uvodni besedi. Nova »Pravda« bo tudi glasilo »Narodno-strokovne zveze«. Med sotrudniki so podpisani gg.: Rudolf Juvan, Franjo Rupnik in dr. Alujevič. List izdaja za konzorcij »Nove Pravde« dr. Joža Bohinjec, odgovorni urednik je Franjo Rupnik, tiska pa list Delniška tiskarna.

Poštno ministrstvo je poslalo v Budapešto posebno komisijo strokovnjakov, da se seznanijo z madjarskim brzojavnim in telefonskim materialom. Komisija pa ne bo nakupovala materiala, temveč bo v ta namen razpisana licitacija, katere se bodo mogle udeležiti tudi druge države. Zakaj je potem prav za prav odšla komisija v Budapešto, res ne razumemo.

V ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje pripravljajo zakonski načrt in pravilnik o živilih.

V Zagrebu se je začela akcija, da bi zagrebško radijsko postajo prevzela hrvaška kulturna društva.

V Pirotu se je začel proces proti članom upravnega odbora Pirotske zadruge. Vlagatelj so oškodovani za 20 milijonov din.

Poljska republika je priznala italijansko aneksijo Etiopije ter o tem obvestila rimsko vlado.

Člani narodno socialistične »Avstrijske legije« v Nemčiji bodo večinoma odpisani v Španijo, za kar se je velik del njih tudi prostovoljno prijavil. V Nemčiji so s tem načinom likvidacije »Avstrijske legije« zelo zadovoljni.

V ameriških avtomobilskih tvornicah General Motors stavka že nad 110.000 delavcev.

Arabi v Palestini zahtevajo, da se Balfourjeva deklaracija razveljavi in da Palestina ne postane nacionalna dežela Židov, da se židovsko naseljevanje takoj ustavi in da se sedanji mandat nadomesti s pogodbo med Vel. Britanijo in Arabci. Cilj Arabcev v Palestini je nacionalna neodvisnost. Te zahteve je predložil kralj. britanski komisiji jeruzalemski mufti Al Hussein.

Nacionalistične ladje so bombardirale pristanišče v Valenciji. Na mesto so oddali okoli 50 strelov. Pozneje so jih letala pregnala.

V vseh srednjih šolah je v Turčiji uveden obvezen vojaški pouk. Velika komunistična zarota je bila odkrita v Tokiu. Okoli 300 oseb je bilo aretiranih.

V Sovjetski Rusiji je zopet dovoljen odvetniški poklic.

Ras Imru je bil interniran od italijanskih oblasti na otoku Ponzo.

V italijanski smodnišnici v Colofenu je nastala velika eksplozija. Nad 50 delavcev je ranjenih, več stavb je porušenih.

Finski 3228tonski parnik »Joh. Thorden« se je v bližini Orknejskih otokov potopil. Boje se, da je 25 oseb utonilo. — Japonski parnik »Aikoku« se je potopil v bližini Hokkaida. Od 41 mož posadke jih je 33 utonilo.

Tržna poročila

Kranjski sejem

Na zadnjem ponedeljkovem sejmu v Kranju so bile te cene: voli I. vrste din 5'50, II. po 5'—, III. po 4'50, telice I. po 5'50, II. po 5, krave po 4'75 do 4'50, krave III. vrste po 4'— din za kg žive teže; špeharji so bili po din 9'50, pršutarji po din 8'50. Od zadnjega sejma so se cene nekoliko dvignile, in sicer so se voli vseh vrst podražili za pol dinarja, in prav v isti meri tudi telice, dočim krave le za 25 par. — Goveje meso I. vrste je bilo po 8—10 din, II. in III. vrste po 6—10, svinjska mast in slanina sta bili po 18 din. Cisti med po 24, neprana volna po 24, oprana pa po 32 din za kg. Svinjina in slanina sta se podražili za din 2'—.

Kmetijski pridelki: ječmen din 190'—, rž 190'—, oves 185'—, koruza 140'—, fižol 250'—, krompir 75'—, lucerna 180'—, seno 70'—, slama 40'—, jabolka I. vrste 600, II. vrste 500'—, III. vrste 400'—, suhe češplje I. vrste din 1000'—, II. vrste 900'—, III. vrste 800'—, pšenična moka din 300'—, koruzna moka din 250'— za stot. — Mleko din 2'—, finejše kvaliteto vino din 16'—, navadno vino din 10'— za liter.

Mariborski živinski sejem

Na sejmu dne 12. januarja je bilo prignanih 8 konj, 10 bikov, 156 volov, 364 krav in 14 telet. Skupaj 552 glav živine. Cene so bile te:

debeli voli 1 kg žive teže od din 3'75—4'25, poldebeli voli 3'25 do 3'75, plemenski voli 3'25—3'75, biki za klanje 3'10—3'30, klavne krave debele 3—3'75, plemenske krave 2'75—3'25, krave za klobasarje 1'75—2, mlazne krave 3 do 3'50, breje krave 2'75—3'25, mlada živina 3'50—4'25, teleta 4'50 do 6'—. Prodanih je bilo 279 glav živine. Mesne cene: volovsko meso I. vrste 1 kg din 8—10, II. vrste 6—8, meso od bikov, krav, telic 5—8, teleče meso I. vrste 10 do 12, II. vrste 8—10, svinjsko meso sveže 10—14 dinarjev za kg.

Zagrebski tedenski sejem

Zaradi mraza je bil na zadnjem zagrebškem sejmu dogon živine nekoliko slabši. Kupčija s slabšo živino je bila živahna, z boljšo pa zaradi visokih cen slaba. Boljša živina se je podražila za pol din pri kg žive teže. Zelo živahna je bila kupčija s prašiči.

Dogon: 56 bikov, 941 krav, 279 junic, 222 volov, 149 juncev, 233 telet, 770 konj in žrebet, 792 prašičev in 204 pujski.

Cene: biki po din 4—4'50, krave za klanje po 2'70—4, za klobase po 2—2'35, junice za klanje po 4—5, za rejo po 900—1000 (za žival), voli I. vrste po 5'50—6, II. vrste 4'50—5, bosanski 3—3'75, živa teleta po 6—7, zaklana po 9 do 10, špeharji po 8—8'50, pršutarji po 6—6'50, sremski prešiči po 8 din za kg žive teže. Pujski po 60 do 100 din za žival. Lahki konji po 3—4, srednji po 5—6 in težki po 7—8 tisoč din za par, žrebata po 1500—2500 din za žival.

Detelja po 60—78, otava po 68 do 75, seno po 45—50, slama za krmo po 50—60, za steljo po 30 do 38 din za 100 kg.

Radio Ljubljana

Sobota, dne 16. jan. 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vreme — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Razgled v delavnico naravoslovca I. (prof. Miroslav Adlešič) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Zene v ilirskem gibanju (dr. Mira Podvaršek) — 19.50: Pregled sporeda — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar) — 20.20: Pisan večer o moderni arhitekturi in novih hišah. Besedilo sestavila Marjan Mehle in Enka. Vodi inž. I. Pengov, sodelujejo člani radijske igralske družine in radijski orkester, vmes plošče — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Radijski orkester.

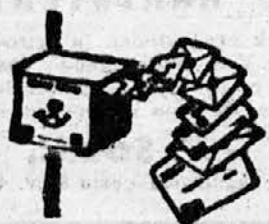
Nedelja, 17. januarja. 8.00: Telo vadba (prof. Marjan Dobovšek) — 8.30: Koncert godbe Sokola I — 9.00: Čas, poročila — 9.15: Koncert godbe Sokola I — 9.45: Verski govor: Ob velikih jezerih srednje Afrike vstaja novo življenje (doktor Ehrlich Lambert) — 10.00: Preporočene glasbe iz cerkve svetega Nikolaja v Ljubljani — 11.00: Za mladi svet (plošče) — 11.30: Otroška ura (Manica Komanova) — 12.00: Radijski orkester — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče — 16.00: Dekliška ura: O tisku (gdé. Pregelj) — 17.00: Mala perutnarica Urška pripoveduje Micki (vodi Alfonz Inkret) — 17.30: Šramli igrajo (plošče) — 18.00: Jos. Daneš: Polet na luno — vesela igra — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nacionalna ura: Vprašanje otroške vzgoje — 19.50: Slovenska ura: Pesmi — Narodna misel na Goriškem pred letom 1848 (dr. Joža Lovrenčič) — 20.30: Koncert pevskega zbora »Ljubljanski Zvon« — 21.15: Klavirski koncert (plošče) — 21.30: Operetna glasba (radijski orkester) — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Radijski jazz.

Ponedeljek, 18. januarja. 12.00: Zvoki z ruskih poljan (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Operetni napevi (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Zdravniška ura (dr. Breclj) — 18.20: Dvojak: Slovanski plesi (londonski simfonični orkester — plošče — 18.40: Slikar Janez Subic (msgr. Viktor Steska) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Vpliv češke kulture na Slovenijo (Božidar Borko) — 19.50: Zanimivosti — 20.00: Francoske opere (radijski orkester) — 21.00: Zbor praških učiteljev (plošče) — 21.15: III. večer Ljubljanskega godalnega kvarteta (L. Pfeifer, Fr. Stanič, V. Šušteršič in G. Müller) — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Radijski orkester.

„TRIGLAV“ INDUSTRIJA PERILA IN OBLEKE J. OLUP, LJUBLJANA

STARI TRG 2
POD TRANČO 1
KOLODVORSKA UL. 8

priporoča svoje izdelke po najnižjih cenah in najnovejših krojih Trgovci znaten popust!

KUVERTA'
D. Z. O. Z.
LJUBLJANA
Tyrševa cesta št. 67

TVORNIKA KUVERT IN KONFEKCIJA PAPIRJA

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

Ivan Jelačin

Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba! — Zahtevajte cenik!